

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2024-968

29.10.2024

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Lisens

Permanent udyktighetserklæring – psykiske lidelser – overprøving sjømannslegens vurdering.

Forsikrede var som sjømann omfattet av en lisensforsikring gjennom sin tidligere arbeidsgiver. Han hadde helseattest med gyldighet fra 13.7.21 til 13.7.23. Forsikrede ble sykemeldt fra 2.5.22 som følge av psykiske vansker knyttet til samboerens alvorlige sykdom og senere dødsfall. De psykiske vanskene vedvarte utover 2022. Sjømanns- og petroleumslege vurderte forsikrede som permanent udyktig 7.12.22 grunnet psykiske vansker, vedvarende symptomer, og forverring som kan oppstå langt til havs. Foretakets rådgivende uttalte at det ikke var dokumentert medisinske forhold som tilsa varig lisenstap, og foretaket avslo krav under henvisning til at vilkårene for permanent tap av helseattest ikke var oppfylt. Saken reiste spørsmål om forsikrede hadde krav på erstatning som følge av tap av helseattest. Nemndas flertall viste til tidligere praksis om at dersom det foreligger et vedtak om permanent udyktighet som oppfyller vilkårenes krav til inntruffet forsikringstilfelle, så må foretak som overprøver sjømannslegens vedtak, sannsynliggjøre at vedtaket er truffet på uriktig grunnlag. I denne saken hadde foretakets rådgivende lege kun vurdert forsikredes helsetilstand ut ifra et medisinsk perspektiv, uten å vurdere de sikkerhetsmessige aspektene som inngår i vurderingen. Flertallet kunne dermed ikke se at sjømannslegens vedtak om permanent udyktighet kunne settes til side og ga forsikrede medhold. Dissens.

Saksfremstilling

Forsikrede var omfattet av en lisensforsikring.

I arbeidsavtale fremgår at forsikrede var ansatt i stillingen "*Bosun/ab*" fra 1.1.18.

Forsikrede fikk utstedt helseattest 13.7.21, med gyldighet frem til 13.7.23.

I journalnotat 2.5.22 fremgår at forsikredes samboer var innlagt på sykehus grunnet alvorlig sykdom. Forsikrede ble sykmeldt grunnet "*Psykisk ubalanse krisesituasjon P02*". Forsikredes samboer døde kort tid senere og sykmeldingen ble forlenget, jf. journalnotat 24.5.22.

I journalnotat 23.6.22 ble det notert:

Konsultasjon; (...) Fortsatt stort symptomtrykk med nedstemthet, søvnproblemer, uro++. Får tidvis hjelp med å passe datteren (...). Tilleggsproblematikk med at han er sjømann, jobber 4+4 ukers turnus. Ser ikke for seg at han vil klare å gjennomføre dette med eneansvar for liten datter. Har selv kontaktet NAV og de skal lage plan for å se på alternative arbeidsmuligheter.

Vurdering: Lang samtale. Naturligvis nedstemt, men finner mening med livet. Benekter selvmordstanker. Er motivert for å klare seg og gjøre det best mulig for datteren. Støttesamtale, forsøk på kognitiv terapi. Ikke arbeidsfør slik det er nå. Sykemeldes 2 uker fram til ny time til fastlege, ønsker litt tett oppfølging fremover. Snakket litt om beroligende medikamenter/Z-hypnotika, avstår fra dette inntil videre.

I de påfølgende journalnotatene er det beskrevet oppfølging i form av støttesamtaler, og videre sykmelding. Fra journalen siteres:

8.7.22: "Datteren har vært mye syk og skal utredes på sykehuset. Lagt inn på sykehus med ambulansetransport. Dramatisk episode. Han sliter med søvn og nerver, men det går sakte framover. Har god dialog med Nav om omskolering. (...) Fremstår litt nedstemt, men fattet og samlet. Gråter litt, men henter seg inn. Gjør godt rede for seg".

22.7.22: "Hatt noen dårlige dager siden sist. Er bevisst på dette og får hjelp med datteren når han trenger det. Sterkt ønske om gradvis bedring. Ønsker å fungere best mulig. Vil gjerne tilbake til arbeidslivet, men innser at han ikke kan fortsette offshore med eneforsørgeransvar for en liten datter. (...) Samlet og fattet. Nedstemt. Gjør godt rede for seg".

24.8.22: "Har siden siste vært på kurs i (...) og jobbintervju, Han merker at dette blir litt for mye litt for tidlig. (...) Han synes generelt det går litt framover. (...) Merker dog at mørke tanker og meningsløshet melder seg noen ganger om kvelden og om morgenen. Forstyrret nattesøvn av og på, Gjør rede for seg, men fremstår nedstemt. Oppfattes ikke suicidal".

23.9.22: "Datteren (...) har vært mye syk den siste tiden. (...) Bredt utredet på Barneavd. (Forsikrede) har hatt flere søvnløse netter i forbindelse med dette. Har ikke fått like mye tid til seg selv som han skulle ønske. Motivert for å komme tilbake i jobb og har god dialog med ny leder. Ønsker å kunne jobbe fullt før 1. november. (...) Gjør godt rede for seg, men fremstår nedstemt. Oppfattes ikke suicidal".

25.10.22 "Hatt en dårlig måned. Datteren har vært mye syk. Ny potensiell arbeidsgiver har ikke vært helt ærlig med han, og det viser seg at det ikke var snakk om fast jobb, men mest sannsynlig tidsbegrenset vikariat. Han har også vært i rettstvist med svigerforeldre over gjeld etter samboeren (...) som døde i våres".

22.11.22: "Fått (ny jobb). Gleder seg til å begynne. Det går greit med datteren (...) Han ser lysere på framtiden og håper at 2023 blir et bra år".

Udyktighetserklæring ble utstedt av sjømanns- og petroleumslege 7.12.22. I erklæringen er det krysset av for "Permanent udyktighet". I journalnotat fra sjømanns- og petroleumslegen samme dag, fremgår:

Anamnese	Pasienten kommer for sjømannslegeattest. Han forteller at han har mistet kona som døde av hjerneblødning i mai. Felles datter som nå er alenefar for. Han er nedstemt og har mye søvnvansker. Han føler på en uro i kroppen, selvfølgelig stort savn og fått livet snudd på hodet. Han finner likevel mening med livet, oppfattes ikke som psykotisk, alvorlig deprimert eller suicidal ved samtale i dag.
Funn	God allmenntilstand BT = 130 /80. P 80 Cor/pulm: ua
Vurdering	Grunnet pasientens psykiske vansker og vedvarende symptomer, og forverring som kan oppstå langt til havs, vurderer jeg pasienten som permanent udyktig for arbeid på sjøen. Pasienten er inneforstått med dette og enig i vurderingen. Han har allerede funnet seg en annen jobb, som han tenker er mer passende med livssituasjonen han nå er i. Pasienten får udyktighetserklæring. Han leverer denne selv til arb.giver som kan starte prosess med forsikringsselskap angående "loss of liscence" Pasientene settes opp til audiometri grunnet tinnitus, det tar også generelle blodprøver. Pasienten tilskrives prøvesvar.

I skademelding til foretaket, datert 14.12.22, ble sykdommen angitt som "psykiske lidelser", og det ble opplyst at første legebesøk var 2.5.22.

I legeerklæring fra fastlegen 2.2.23, fremgår:

Pas. har hatt en sorgreaksjon etter at samboer plutselig døde våren 2022. Det er naturligvis umulig å spekulere i varigheten av en slik tilstand, men min sjømannslegekollega vurderer at han ikke er tjenestedyktig til sjøs, viser til eget notat. Han har hatt oppfølging hos meg som fastlege, viser til egne notater.

Saken ble forelagt foretakets rådgivende lege 10.2.23:

Det foreligger journalnotater for perioden mai 2022 til desember 2022. Hans samboer døde i mai 2022, og de har et felles barn på 1 år. Han ble sykmeldt under diagnosen "psykisk ubalanse sorgreaksjon". Det beskrives nedstemthet, søvnvansker og uro i journalnotatene i denne perioden.

Det framkommer ingen opplysninger om psykiatrisk sykehistorie før samboers død. Psykisk ubalanse sorgreaksjon er ingen «varig diagnose», men en forbigående og eventuelt forsterket psykisk reaksjon på dødsfall i nær familie. Dersom det forelå fare for en vedvarende funksjonsnedsettende pga psykiske symptomer, ville man forvente at han ble henvist til vurdering i psykiatrisk annenlinjetjeneste.

Konklusjon:

Det er ikke beskrevet medisinske/psykiatriske forhold som tilsier at lisenstapet er varig. Når man leser journalnotatene, får man inntrykk av at hovedårsaken til at han ikke lenger kan jobbe turnus til sjøs, er sosiale forhold /familiesituasjon.

Det er med andre ord ikke dokumentert medisinske forhold som tilsier at han har et varig lisenstap.

Foretaket avslo krav om erstatning med henvisning til at vilkårene for permanent tap av helseattest ikke var oppfylt, jf. brev av 15.3.23.

Av utskrift fra "*Informasjonsbrosjyre for ansatte*" datert 29.3.23 fremgår: Ved permanent tap av helseattest p.g.a. erstatningsmessig skade eller sykdom, slik at du ikke lenger kan gjøre tjeneste om bord, vil du kunne ha krav på erstatning fra lisensforsikringen. Dette gjelder også selv om du kan få annet arbeid i land. Forsikringstilfellet inntreffer den dag "udyktighetserklæring" blir utstedt med varig virkning.

Sjømanns- og petroleumslegen kom med ny erklæring datert 30.3.23. Erklæringen er en gjengivelse av journalnotatet 7.12.22 (inntatt ovenfor).

Foretakets rådgivende lege kom 5.9.24 med tilleggserklæring der bla. følgende fremgikk:

Sjømannslegen beskriver i sitt notat «*vedvarende vansker*» med referanse til psykiske symptomer, men dato for denne vurderingen 071222, som har et 2 års framtidsperspektiv, foretas kun 7 måneder etter at skadelidt fikk sin første alvorlige psykiske reaksjon i forbindelse med livsleddsagers uventede dødsfall. Det er videre i notatet vist til mulighet for "*forverring som kan oppstå langt til havs*", dette til tross for at en slik forverring ikke er dokumentert så langt i skadelidtes sykdomshistorikk. Hvilken *forverring* sjømannslegen sikter til, eller frykter, og som ville kommet i konflikt med «sikkerhetsaspektet til sjøs» vites ikke, det er ikke gitt noen konkret beskrivelse. I notatet har heller ikke sjømannslegen kommentert noe annet konkret ved skadelidtes helsesituasjon som kommer i konflikt med sikkerhets-aspektet, hverken for forsikredes egen del, øvrig mannskap eller for fartøy.

Sjømannslegens vurdering og konklusjon framstår i denne saken helt ubegrunnet, ikke faglig forankret og heller ikke i tråd med de retningslinjer som foreligger for "Declaration of unfitness".

Forsikrede har i det vesentlige anført at han har krav på utbetaling under lisensforsikringen. Det er veldig uklart hva lisensforsikring egentlig dekker, da forsikrede ikke får den utbetalt ved tap av sin lisens. Lisensforsikringen er en del av trygghetsforsikringen arbeidsgiver har tegnet for sine ansatte. Det står i forsikringsforklaringen at forsikring kan utbetales selv om arbeidstaker kan finne nytt arbeid på land. Og når sjømannslegen sender inn ugyldighetserklæring, så burde det være nok til å utløse denne forsikringen. Forsikrede er ikke enig i at lisenstapet ikke er varig, og er heller ikke enig i foretakets rådgivende lege sin tilleggserklæring av 5.9.24.

Foretaket har i det vesentlige anført at det ikke er dokumentert varig tap av helseattest. Foretaket legger til grunn at en permanent udyktighetserklæring fra sjømannslege i tråd med forskrift om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger § 3, bokstav c, tilfredsstiller forsikringsvilkårenes definisjon av forsikringstilfellet. Foretakets adgang til å vurdere og eventuelt overprøve en sjømannsleges erklæring i den enkelte sak fremgår blant annet av LA-2019-37763, og har også kommet til uttrykk i FinKN 2020-869. Vilårene for å utstede permanent udyktighetserklæring som beskrevet i forskriften § 3 bokstav c var ikke oppfylt på tidspunkt for

sjømannslegens erklæring 7.12.22. Det vises også til rundskriv fra Sjøfartsdirektoratet (R-SR 2 - 2014). Etter forskriften skal det ikke vurderes praktiske eller sosiale utfordringer med arbeid til sjøs, men om personen fyller helsekravene for slikt arbeid, jf. forskriftens §§ 1 og 12.

Forsikrede hadde ikke en helsetilstand som tilsa at han mest sannsynlig ville være uskikket for arbeid til sjøs frem til minimum 7.12.24. Hvorvidt det kan ha foreligget grunnlag for foreløpig udyktighetserklæring som følge av psykiske vansker per 7.12.22, tar ikke foretaket stilling til da dette ikke er et spørsmål som skal vurderes i denne saken. Foretaket har likevel merket seg at det var bedring i forsikredes situasjon utover høsten 2022, da det syntes å være andre utfordringer som stod i sentrum, herunder datterens medisinske tilstand og tvist med svigerforeldre. I likhet med rådgivende lege, mener foretaket at årsaken til at forsikrede ikke kunne jobbe til sjøs var sosiale forhold/familiesituasjonen, og ikke helsekrav etter forskriften. Problematikken med å ivareta datteren på 1 år når han er aleneforsørger med arbeid til sjøs, er tidlig nevnt i fastlegejournalen og synes avgjørende for at forsikrede allerede kort tid etter samboerens dødsfall – og lenge forut for udyktighetserklæringen 7.12.22 – besluttet å søke nytt arbeid på land, jf. notat fra fastlege 23.6.22.

Disse praktiske og familiære forholdene knyttet til datterens omsorgssituasjon, faller ikke inn under det lisensforsikringen skal dekke. Det som er forsikret og som er dekningsmessig etter forsikringsvilkårene, er varig tap av helseattest som følge av manglende oppfyllelse av helsekrav for arbeid til sjøs. Den sjøansattes skikkethet må vurderes i forhold til det arbeidsforhold som er inngått samt hvilke oppgaver som naturlig ligger til den sjøansattes arbeid om bord. Det må også ses hen til den sjøansattes skikkethet til å utføre redningsarbeid i en nøds- eller ulykkessituasjon. Sjømannslegens uttalelse i notat 7.12.22 om at permanent udyktighet foreligger som følge av psykiske plager og "forverring som kan oppstå langt til havs" synes så vidt lite begrunnet og i tråd med øvrig journalmateriale at det ikke kan legges til grunn. I denne sammenheng har foretaket også vist til tilleggserklæring fra rådgivende lege, hvor det påpekes at sjømannslegen ikke tilstrekkelig har begrunnet hvordan skadelidtes helsesituasjon kommer i konflikt med sikkerhetsaspektet.

Det er ikke dokumentert at forsikrede ikke er helsemessig og fysisk skikket til å utføre arbeidsoppgavene sine pålitelig, sikkert og effektivt både i rutine- og nødssituasjoner. Dersom forsikrede faktisk hadde ønsket å fortsette arbeidet til sjøs, er det sannsynlighetsovervekt for at han ville ha oppfylt helsekravene etter forskriften for dette. Antakeligvis på tidspunktet for udyktighetserklæringen 7.12.22, men i alle fall før 7.12.24. Dersom det faktisk forelå slik dokumentasjon på psykiske plager etter 7.12.22, er det i alle tilfeller ikke fremlagt og kan ikke anses sannsynliggjort. Erklæringen fra sjømannslegen 7.12.22 var i realiteten ikke en udyktighetserklæring med varig virkning. Det er heller ikke sannsynliggjort slik varighet senere. Forsikringstilfellet etter forsikringsvilkårene er derfor ikke inntruffet, og det er ikke grunnlag for erstatning.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om forsikrede har krav på erstatning for tap av helseattest.

Hvilke typer hendelser og situasjoner som gir rett til en utbetaling under en forsikring, er avhengig av den avtale som er inngått mellom forsikringstakeren og foretaket, med andre ord vilkårene. Det betyr at ikke alle situasjoner vil gi rett til en utbetaling, men kun de som faller inn under forsikringens dekningsområde.

Under vilkårene pkt. 4 "Lisensforsikring (tap av helseattest), fremgår:

a) **1. Dette punktet gjelder kun sjøansatte**

Forsikringen gjelder ved permanent tap av helseattest p.g.a. erstatningsmessig skade eller p.g.a. sykdom slik at den sikrede ikke lenger kan gjøre tjeneste ombord. Dette gjelder også selv om skadelidte kan få annet arbeid i land.

(...)

Forsikringstilfellet inntreffer den dag «udyktighets- erklæring» blir utstedt med varig virkning.

(...)

Det er kravstiller, altså forsikrede, som har bevisbyrden for at vilkårene for utbetaling er oppfylt. Det vil si at forsikrede må sannsynliggjøre at han oppfyller vilkåret om permanent tap av helseattest, og at udyktighetserklæring er utstedt med varig virkning i forsikringstiden.

Det er på det rene at forsikrede etter en personlig undersøkelse, fikk utstedt en "*permanent udyktighetserklæring*" av sjømannslege 7.12.22.

Foretaket har anført at vilkårene for å utstede "*permanent udyktighetserklæring*" slik beskrevet i forskrift av 6.5.14 om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger § 3 bokstav c, ikke var oppfylt på tidspunkt for sjømannslegens erklæring 7.12.22, og at udyktighetserklæringen i realiteten derfor ikke er utstedt med varig virkning.

Foretaket har ikke bestridt at udyktighetserklæringen er utstedt i samsvar med de formelle kravene i forskriften, herunder kravene til sjømannslegen og udyktighetserklæringen i §§ 7-9.

Nemnda har delt seg i et flertall og et mindretall.

Finansklagenemnda Persons flertall, leder Hagland og Bjønness, bemerker:

Flertallet forstår det dermed slik at foretakets anførsel innebærer en overprøving av sjømannslegens vedtak.

Det følger av nemndspraksis at dersom det foreligger et vedtak om permanent udyktighet som oppfyller vilkårenes krav til inntruffet forsikringstilfelle, så må foretak som overprøver sjømannslegens vedtak, sannsynliggjøre at vedtaket er truffet på uriktig grunnlag, se f.eks. nemndas avgjørelse 2020-759 og 2020-197.

Etter flertallets syn har foretakets rådgivende lege kun vurdert forsikredes helsetilstand ut ifra et medisinsk perspektiv, uten å vurdere de sikkerhetsmessige aspektene som inngår i vurderingen, jf. helseundersøkelsesforskriften § 1 om at "vedkommende ikke må utgjøre en fare for helsen eller sikkerheten til andre om bord". Flertallet kan derfor ikke se at vurderingen fra foretakets rådgivende lege gir grunnlag for å sette sjømannslegens vedtak om permanent udyktighet til side.

Etter forsikringsvilkårene er det ikke til hinder for rett til utbetaling at forsikrede kan få annet arbeid i land, og flertallet kan ikke se at det er avgjørende at forsikrede hadde fått seg ny jobb før utstedelse av udyktighetserklæringen 7.12.22.

Mindretallet, Paulen, bemerker:

Mindretallet har kommet til et annet resultat.

Retten til forsikringsutbetaling reguleres av den inngåtte forsikringsavtale med tilhørende forsikringsvilkår. For vurderingen av om forsikringsvilkårene er oppfylt, må det på vanlig måte tas utgangspunkt i vilkårets ordlyd. Det er kravstiller (forsikrede) som har bevisbyrden for at vilkår for forsikringsutbetaling er oppfylt.

Det følger av dom fra Agder lagmannsrett LA-2019-37763 at vedtak om permanent udyktighet ikke er direkte bindende for foretaket og at foretaket har rett til å foreta en selvstendig vurdering av om vilkårene er oppfylt. Rettens flertall presiserer samtidig at det må utvises betydelig varsomhet

med å overprøve sjømannslegens faglige vurdering.

Som gjennomgangen viser, gjelder lisensforsikringen ved permanent tap av helseattest. Forsikringstilfellet inntreffer den dag udyktighetserklæring blir utstedt med varig virkning.

Permanent udyktighetserklæring er i helseundersøkelsesforskriftens § 3 c) definert slik:

"Erklæring fra sjømannslege om at en person er undersøkt i samsvar med forskriften her, og ikke funnet helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord og det ikke er sannsynlig at han eller hun vil oppfylle vilkårene innen to år."

Sjømannslegen angir ikke i sin vurdering hva som er vektlagt når det konkluderes med at forsikrede ikke vil "oppfylle vilkårene innen to år". Det fremgår heller ikke hvilke avveininger som eventuelt er gjort ift. et alternativ om å inndra helseattesten midlertidig. Slik mindretallet ser det, er sjømannslegens erklæring ikke egnet til å belyse spørsmål knyttet til varighet av forsikredes plager.

Når det gjelder *de sikkerhetsmessige aspektene* som inngår i vurderingen etter helseundersøkelsesforskriftens § 1, vil mindretallet understreke at heller ikke sjømannslegen synes å ha foretatt en vurdering av dette. Dette påpekes også av foretakets rådgivende lege.

Forsikredes fastleges beskrivelse av symptomtrykk i tiden frem til utstedelse av udyktighetserklæringen fremgår av saksfremstillingen. Foretakets rådgivende lege skriver at forsikredes diagnose ikke er en varig diagnose. Rådgivende lege beskriver "psykisk ubalanse sorgreaksjon" som en "forbigående og eventuelt forsterket psykisk reaksjon på dødsfall i nær familie". Basert på tilgjengelig medisinsk dokumentasjon konkluderer rådgivende lege med at det *ikke er dokumentert* medisinske forhold som tilsier at forsikrede har et *varig* lisenstap.

Slik saken er opplyst for nemnda kan forsikrede etter dette ikke gis medhold i at vilkåret "permanent tap av helseattest" er sannsynliggjort.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant), og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).